

İnsan doğası gereği ünsiyet sahibidir, biraz sonra değineceğim sebeplerle bilinçli veya bilinçsiz olarak meselelere kendisini konumlandığı taraftan bakar ve olguları bu doğrultuda açıklama eğilimindedir. Bunu, halk düzeyinde en net futbol ve siyaset alanında gözlemleriz. Bir pozisyonun tıpatıp aynısı kendi tuttuğu takımın başına gelince penaltı değildir fakat karşı takım için net penaltıdır. İnsanın bu özelliği sebebiyle “hakemlik” müessesesi kurulmuştur. Politik bir tavrı kendi sevdiği siyasi parti lideri sergileyince bunu olumlu karşılayan seçmen, birebir aynı tavrı sevmediği parti sergileyince bunu kıyasıya eleştirir. Daha nitelikli düzeylerde dahi, önlerinde kitaplar olduğu halde ve hepsi aynı metinlere bakıp durdukları halde örneğin, hukukçular, bilim adamları, doktorlar, tarihçiler tartışır dururlar, bir görüşteki taraf çok zordur ki sırf bu tartışma süreciyle yanlışta olduğunu kabul etsin ve fikir değiştirsin.

Çünkü insan bilinçli veya bilinçsiz olarak tarafını önceden zaten seçmiştir, bu sebeple delilleri seçtiği taraftan bakarak değerlendirir. Bilinçli olarak seçim iki türlü olabilir; birincisi kişi bir konuda uzun emek vermiştir ve bu emeğin sonunda bir kanaat sahibi olmuştur; bir şekilde atladığı ve eksik değerlendirdiği konular olsa da belirli bir mesafeyi kat ettiği için egosu devrededir; artık geri dönmesi çok zordur. İkincisi, kişi çıkarı dolayısı ile bilinçli bir seçim yapmıştır, bu kişi zaten aksi delilleri zihni dünyasında hızla karartacaktır. Tarafını bilinçsiz olarak seçen kişi ise tamamen etkilenme yolu ile kanaat sahibi olmuştur; doğuştan ve çocukluk çağından gelen bilinçaltı duygular, yakın çevre etkisi, toplumsal baskı, hakim ideoloji gibi etkenler kişide “bilinçli bir karar verdiği” algısını yaratmıştır, kişi bunu anlamaz, sorgulamaz, aksini kabullenmez.

Meseleyi Kuran metninin doğru anlaşılması çerçevesinde ele alacak olursak, Kuran’ın doğru anlaşılmasında “ATALAR” konusunun en başta ele alınması gereken konu olduğunu düşünüyorum. Kuran metninde, “ata” olarak çevrilen kelime esasında E Be Ve kökünden gelen “baba” kelimesidir. (Bir şeyin icat, ıslah veya zuhuruna sebep olan herkese baba/EBV adı verilir.- R.el Isfahani- Müfredat) Bu tanımdan hareketle önyargılı kanılarınız, geçmişten gelen yanlış bilgileriniz, sosyal statünüz ve sıfatlarınız, bilinçaltınızda taşıdığınız yanlış negatif duygular ve benzeri etkenler eğer sizin kanaat önderiniz ise (sizde bu fikrin zuhurunda baş rolde ise) bunlar da ATA kavramı kapsamı içerisindedir. Bu sebeple Kuran’ın ısrarla vurgu yaptığı ATA konusu, üzerinde çalışılması gereken önemli bir konudur. Konuyu sadece “geleneksel bilginin olası yanlışlığı” meselesi üzerinden ele alırsak, doğru bilgiye ulaşmada sağlıklı bir yol izlemiş olmayız. Konuyu doğru bilgiye ulaşmada önümüze çıkan bütün engeller kapsamında ele almalıyız.

Yukarıdaki satırlarımı tüm yazılarımın başına ekleyebilirsiniz. Zira bu sitedeki yazılarına amacı, arı bir akıl ile, Kuran'ın gösterdiği yola sadık kalarak ve kuvvetli delil elde ettiğim konulardaki notlarımı düzenli metinler halinde diğer Kuran çalışmaları ile paylaşmaktır.

Bu yazının amacı "el-hadid" kavramını sitenin "yöntem" kısmındaki ilkelere ve yukarıda yer verdiğim satırlara sadık kalarak yalnızca Kuran'ı izleyerek incelemektir.

Kuran'da geçen salat, zekat, hac, secde, rüku, tesbih, zevc, imraat, nisa, rical gibi kavramlar için ulaşılabilecek genel kanıdan farklı sonuçlar, "yalnızca Kuran" diyenlerin çoğunluğu da dahil olmak üzere kabul edilmesi zor sonuçlardır.. Ancak "hadid" kavramı "demir" olarak kabul edilmiş olsa da, bu konu üzerinde fazlaca bir "ata" bulunmadığı için, izlediğim yöntem itibariyle daha sarıh yöntemsel sonuçlar ortaya koyabilirim düşüncesindeyim. Bir başka ifadeyle, "salat'ın anlamı namaz olmayabilir" denildiğinde devreye çok fazla ata girmesine rağmen "hadidin anlamı demir olmayabilir" denildiğinde çok daha az sayıda ata devreye gireceği için, bu vesileyle, daha anlaşılır bir yöntem tartışması yapabileceğimizi umuyorum.

O halde başlayalım.

Ayette geçen el-hadid demir mi demek?

57:25 **Le**kad erselnâ rusulenâ bilbeyyinâti ve enzelnâ me'ahumu-**l**kitâbe velmîzâne **liye**kûmennâsu bil**kist**(i)^(s) ve enzelnâ-lhadîde fîhi be/sun şedîdun ve menâfî'u linnâsi ve liya'lema(A)llâhu men yensuru**hu** ve rusulehu bilğayb(i)^(c) inna(A)llâhe **k**aviyyun 'azîz(un)

57:25 Andolsun, Biz elçilerimizi apaçık belgelerle gönderdik ve onlarla birlikte EL-KİTAB'I ve EL-MİZAN'I İNDİRDİK ki insanları adaletle ayağa kaldırsınlar. Ve kendisine çetin bir sertlik (?) ve insanlar için yararlar bulunan demiri (EL-HADİD) İNDİRDİK; öyle ki Allah, kendisine ve resullerine ĞAYBDA kimin yardım edeceğini bilsin. Şüphesiz Allah, büyük kuvvet sahibidir, üstün olandır.

Ayeti okuduğumda ilk olarak aklıma şu sorular geldi:

1-Ayette elçilere verilen el-kitap ve el-mizan zikredildikten sonra “demir indirdik” bilgisinin konu bütünlüğü ile ilgisi var mı?

2-Demir inmesinin sebebi “Allah, kendisine ve resullerine ĞAYBDA kimin yardım edeceğini bilsin” için ise eğer, demir bunu nasıl sağlıyor?

Hangi kaynağı açarsanız açın, söz birliği etmişçesine, ittifakla “el-hadid”e demir demişler.

Ayette “indirdik” şeklinde tanımlanan el-Kitab’ı ve el_Mizan’ı bir nesne olarak anlamıyorlar ama aynı bağlamda geçen el-Hadid’ “demir” olarak anlıyorlar.

Peki, bu ayette demirin ne işi var, ya da demirin konu ile ne ilgisi var?

Zorlarsanız her şeyin her şeyle ilgisini kurabilirsiniz. Ne olarak yorumluyorlar? Sizin için meal dipnotlarından bir **derleme yaptım:**

Âyette “demir” in gücüne ve faydalarına vurgu yapılarak ehemmiyetli bir metal olduğu anlatılmaktadır. Bilindiği gibi demir, tüm metaller içinde en çok kullanılan ve dünyada üretilen metallerin ağırlıkça %95’ini oluşturan bir maddedir. Demirin ilk kullanımı, mızrak uçları, bıçak ve süs eşyası şeklinde olup Sümerlere ve eski Mısırlılara, MÖ yaklaşık 4000’li yıllara kadar dayanır. Demir, sadece inşaat sektöründe ve kap-kacakta değil, aynı zamanda, insanın, makineyi insan varoluşunun temeli sayan ve insanın fıtratı ile bütün bağlantılarını koparan yüksek teknolojinin gelişmesinde de kendini gösterir. Ve modern hayattaki bu makineleşme süreci, cemiyetteki manevî ve ahlakî değerlerin yozlaşmasına sebep olur. Kur’an, insanı bu tehlikeye karşı uyarmak için, yanlış kullanıldığı takdirde “demir” in taşıdığı potansiyel kötülüğe dikkat çekerek, insanın “demir” i kullanarak bireysel ve sosyal mutluluk alanlarını yok etmesine yol açacak girişimlerden uzak durması ve ondan mutlaka hayır yolunda faydalanması gerektiğini anlatmaktadır.

Demirin öneminden ve özelliğinden söz eden biricik ayetin yer aldığı Demir Suresi, demir elementinin bazı kimyasal özelliklerini sayısal ilişkilerle vermektedir. HHaDYD (demir) kelimesinin ebced, yani sayısal değeri, $8+4+10+4=26$ olup demir elementinin atom numarasına denktir. EL-HHaDYD (belli bir demir) kelimesinin sayısal değeri de, $1+30+8+4+10+4=57$ olup

Savaşta saldırı ve koruma amaçlı gerekli olan kılıç, zırh vb. savaş araç ve gereçleri gibi.....

Evvelâ Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân کلمه‌سی‌یله، demirdeki azîm (büyük) ve çok ehemmiyetli ni'met cihetini ihtâr etmek (hatırlatmak) için کلمه‌سی‌یله demiş. Çünkü demirin zâtını nazara vermiyor ki، کلمه‌سی‌یله desin! Belki ni'met-i azîmesini (büyük ni'met oluşunu) ve nev'-i beşerin (insan nev'inin) demire ne derece muhtaç olduğunu ihtâr içindir. Ni'met ciheti ise ni'met aşağıdan yukarı çıkmıyor, belki rahmet hazînesinden geliyor. Rahmet hazînesi ise elbette âlî (yüce) ve yukarı ve ma'nen yüksek mertebededir.

Gerçekten, bu ayet indiğinde insanlar demirden ancak kılıç, kalkan, mızrak ve zırh gibi savaş aletleri ile bazı mutfak eşyaları vb şeyler yapıyorlardı. İnsanoğlu bugün demirin pek çok faydasını tespit etmiş durumdadır. “Demir atomu olmaksızın evrende karbona bağlı yaşam olması mümkün olmazdı; süpernovalar olmaz, dünyanın ilk dönemlerinde ısınması gerçekleşmez,

Çünkü silâhlar ve harp âletleri demirden yapılır ve onda insanlar için iğneden ipliğe her konuda pek çok menfaatler, vardır. Bu âyette, Peygamberlerin Allah'tan getirdikleri sistemin, demir ve demirle yapılan savaş araçlarıyla korunması.....

Elbette Arapça sözlüklere baktığınızda “el-hadid”in karşılığı olarak “demir” karşılığını göreceksiniz. “Demir kapı” demek istiyorsanız “bab el-hadid” diyeceksiniz. Bun konuda bir itirazım olamaz. Ancak yazının başında belirtmeye çalıştığım mevzu burada yine kendisini gösteriyor. Orada yazanın “demir” olduğu yanlışlığı ayeti yanlış anlamaya sebep olabilir. Diğer bazı kavramları “orada demir yazıyor” bilgisi ile yanlış yorumlamış olabiliriz. Her ayeti ince eleyip sık dokuyup Kuran'ın rehberliğinde anlamaya çalışmak görevimizdir. Zaten biliyor olduğumuzu sandığımız kavramlar sonunda başımızı yakabilir.

Bakış açısı şu:

Bir de demiri indirdik. Onda hem çetin bir sertlik, hem de insanlar için bir çok menfaatler vardır. Çünkü (demirden yapılan silâhları düşmanlara karşı kullanmak suretiyle) Allah, kendisine (dinine) ve peygamberlerine; kendisini görmedikleri halde, yardım edenleri belli edecek.

Bakın ne kadar uyumlu değil mi? Hiçbir problem yok. İnən demir, kendisi ile silah vs. yapıldığı için ve bu şekilde düşmanlara karşı kullanıldığı için mantıklı gözüküyor. Bu şekilde dine yardımda bulunuluyor.

Öyleyse dosya kapandı mı, dava düştü mü?

Fakat hala “el-Kitap , el-Mizan ile birlikte neden el-Hadid” kavramının kullanıldığını, konu bütünlüğü ile demirin ilişkisini kuramayışımız gibi sorular/sorunlar ortada duruyor. Ayrıca “Allah, kendisine (dinine) ve peygamberlerine; kendisini görmedikleri halde, yardım edenleri belli edecek.” ifadesinin “savaş aleti vb. yapıyorlar demirle” gibi bir açıklama ne derece ikna edici?

Bu sebeple, biraz daha geriden meseleye bakmaya ihtiyaç var. Bu yöntem denemesini yapabilmek için “hadid” kelimesini özellikle seçtim. Çünkü söz konusu denemeyi salat, zekat, secde, rüku, zevce, imraat gibi kavramlarda sağlıklı bir şekilde yapamıyoruz zira bu kavramlarda biraz daha geriden bakabilmek insanlar için çok daha zor. Oysa bu ayette yazan “demir” değil ise, sadece “demir yazması mucizedir” diyenler geriden bakmaya zorlanacaktır. Tabi bir de eğer bu konuda ben haklıysam, “bu adama şimdi haklısın dersek yarın daha büyük meselelerde de haklı çıkar başımız iş alırız” iç sesine sahip olanlar zorlanacaktır. Tam tersi ben de belki sırf farklı bir yorum getirebilmek amacıyla bir iç ses geliştirmişimdir ve o sebeple sunulacak sağlam delilleri göremeyeceğim. Bu da beni bekleyen tehlike.

Tek yapmak gereken, ATALAR’ı devre dışı bırakarak ve ayete sorular sorarak ilerlemek.

Ayet ne diyor yakından bir bakalım, kritik kelimeleri olduğu gibi bırakıyorum ki meseleyi anlatabileyim:

-Andolsun, Biz elçilerimizi apaçık belgelerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye, onlarla birlikte EL-KİTAB’ı veEL-MİZAN’ı İNDİRDİK.

-Ve kendisine EN-NAS için BE’SÜ ŞEDİD ve MENFAATLER bulunan EL-HADİD’i indirdik;

-öyle ki Allah, kendisine ve elçilerine gayb ile kimlerin yardım edeceğini bilsin .

-Şüphesiz Allah, büyük kuvvet sahibidir, üstün olandır.

Birinci nokta: İndirmek olarak çevrilen nüzul, Kuran'da gökten inmek anlamına gelmez. Bunu anlamamıza yardımcı olacak bir kavram, download kavramıdır. Bilgisayara veri indirirken yüksek bir yerden bir şey indiriyor değildir. (gökten kudret helvası, bildircin inmesi, sekiz çift ve hayvan inmesi konusu da yanlış anlaşılan konulardandır, yazıyı uzatacağı ve yazının gidişatına etki etmeyeceği için başka bir yazıda incelemeyi düşünüyorum)

İkinci nokta: El-kitap, el-mizan'ın fonksiyonu ne ise el-hadid'in de fonksiyonu aynı bağlam içindedir.

Üçüncü nokta: El hadid'in fonksiyonu "Allah, kendisine ve elçilerine gayb ile kimlerin yardım edeceğini bilsin" içindir. Burayı "savaş, zırh yapımı, mızrak, demir öyle değerli elementtir ki" gibi yorumlar zorlayıcı yorumlardır. Yorum ile konu arasında nesnel bağ olmalıdır. Demir değil de tahta yazsa idi, "ağaç insanlık için o kadar önemlidir ki..."şeklinde yorumlar yapılacaktı.

Kuran metninden "hadid" kelimesine baktığımızda H D D kökü karşımıza çıkıyor. Had, hudud, hiddet kelimeleri buradan geliyor.

Bu yazıda "hadid" kelimesini tüm Kuran boyunca incelemeyeceğim. Sadece çarpıcı başka bir ayeti göstereceğim. Elbette el-hadid'in anlamına dair bir çıkarım yaparken diğer ayetlere de baktım. Ancak bu yazıyı çok fazla uzatacağı ve esas amacım olan "yöntem" konusundan uzaklaştıracacağı için bu incelemeyi sizlere bırakıyorum.

Öncelikle şunu belirteyim:

Ayette geçen "Be'sun şedîdun" ifadesini demire atıfla "kuvvetli,güçlü" gibi olumlu ifadelerle anlayan tüm mealler teknik olarak hatalı duruyor. Zira,

Denklemin iki tarafı var: İlk taraf olumsuz ifadedir, diğer taraf olumlu ifade.

xxxxxx var bir de menfaatler var. (2:219'daki aynı ifade tarzı, De ki: Her ikisinde de büyük bir günah ve insanlar için bir takım menfaatler vardır.)

Ve kendisine çetin bir sertlik (olumsuz) ve insanlar için yararlar bulunan (olumlu)

Be'sun şedîdun = olumsuz

ve menâfi'u = olumlu

Öncelikle denklemin ikinci kısmına bakalım: İnsanlar için yararlar bulunması özelliği “demir” anlamının doğru olduğunu ispatlamaz. İnsanlar için yararlar bulunması durumu pek çok şey için söz konusudur.

Denklemin birinci kısmındaki “Be'sun şedîdun” ifadesi anlaşılırken “atalar” anlayışının devreye girdiğini düşünüyorum. Zira, hadid'in demir olduğu kanısı, bu kısmı anlarken demir ile uyumlu kelimeler seçmeye itmiş gibi gözüküyor.

“Be'sun şedîdun” ifadesi olumsuz bir anlam taşımalıdır, zira hem “Be'sun şedîdun” vardır hem de bir takım menfaatler.

Dolayısı ile denklemin birinci kısmını “demirden bahsediyor” düşüncesi ile sanki demirin güçlü/sağlam/kuvvetli özelliğinden bahsediyormuş gibi anlayan tüm çeviriler hatalıdır. “Be'sun şedîdun” ifadesi, el-hadid'in olumsuz olabilecek/dikkat çekilen bir yönünü söylemelidir.

Şimdi ayet meallerinde Mustafa İslamoğlu çevirisindeki dipnota bakalım:

Kitap, mizan ve demir, dengeli bir hayatın üçayağıdır: Kitap vahyi, mizan (terazi, ölçme-değerlendirme yetisi) adâleti, demir kuvveti temsil eder. Bu üçü de “indirilmiş”, yani ilâhî bir “ikram” olarak sunulmuştur. Demirin hem yararı hem de zararı dile getirilerek, kitapsız ve adâletsiz kalan bir gücün tahribatına gönderme yapılıyor.

Şimdi de yine genel eğilimden farklı ilerleyen bir meale yer verelim:

... Kitapla birlikte doğruyla yanlışı, yalanla gerçeği, hakla haksızlığı, adaletle zulmü ayıran ölçüleri gönderdik ki; insanlar adaleti yerine getirsin. İktidarın gücünü belirleyen yasalar gönderdik ki, onda büyük bir kuvvet ve insanlar için faydalar vardır. İktidar sahipleri iktidar

gücüyle Allah'ın yasalarına uyarak toplumsal adaleti sağlar. ...(Mehmet Çoban Meali)

Sizlere M.İslamoğlu meal dipnotunu ve Mehmet Çoban mealini, ispat teşkil etmesi için vermedim. Sadece görmenizi istiyorum ki sıfatı ilahiyatçı, alim, hoca olanlar da dikkat kesilirlerse gelenekten farklı bulgulara ulaşabiliyorlar.

Benim bulgum ise şu yönde:

Ayette geçen “el-hadid” el-Kitab’ın bir sıfatıdır. Nasıl ki “el-hikmet” denildiğinde bu adla bir kitap aramıyorsunuz ve bunun kitaba ilişkin bir özellik olduğunu kavırıyorsunuz; el-mizan gibi el-hadid de el-kitab’ın bir sıfatıdır.

Bu anlama nasıl ulaştım.

Öncelikle “HDD” kökünden türeyen “hudud” kelimesi uyandırıcı oldu. El-Kitap söz konusu olduğunda el-mizan’ın “verilen ölçüler” olduğunu ve Kuran’da sık sık ölçüler verildiğini gözlemliyorsak; el-hadid’de “hududlarla” ilgili olmalı. Zaten bağlam bu çıkarımı destekliyor.

Hududların, sınırların ayan beyan insana açılması. Kasıt insanın korunması. Tabi işin içinde el-hikmet olmalı; ayetlere el-hikmet sıfatı ile bakmazsak; kulaktan duyma mevzular yürür gider.

Ayette geçen şiddet kelimesine dikkat. Bu kelimenin bir de şedid olarak formu mevcut Arapça’da

Hiddet’in de hadid formu olması mümkün.

Biraz daha açayım:

Kuran kavramları birbirinin üzerine inşa edilir. Kuranın öğretmeni Rahman’dır.

Ayette geçen “en-nas” ifadesi de yön gösterici oldu. Çünkü Kuran’da hiçbir kavram öylesine, yazarın o an o kelime hoşuna gittiği için kullanılmaz. Her kelimenin açtığı bir anlam haritası vardır.

En-nas Türkçe'ye her ne kadar "insanlar" olarak geçse de (hoş Kuran çalışmayan Araplar dahi bu ayrımın farkında değil) anlam haritası el-insan'dan farklıdır. Beşer, ins, ünas, el-nas, el-insan, bu kavramların hepsinin anlam haritası farklıdır.

-Ve kendisine EN-NAS için BE'SÜ ŞEDİD ve MENFAATLER bulunan EL-HADİD'i indirdik;

-öyle ki Allah, kendisine ve elçilerine gayb ile kimlerin yardım edeceğini bilsin .

Evet, EN-NAS sınıfında olanlar için El-Hadid'in çeşitli BE'SÜ ŞEDİD yani şiddetli zorluklar ve menfaatler vardır.

Görelim:

2:155 Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla; mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle sınavacağız. Sabredenleri müjdele!

İşte BE'SÜ ŞEDİD... Şiddetli zorluklar...En-Nas sınıfında iseniz bu sizin aynı zamanda çeşitli menfaatlerle de sonuçlanan BE'SÜ ŞEDİD durumudur.

2:155 ayeti Kitab'ın içerisinde "el-Hadid"e örnek verilebilecek ayetlerden birisidir.

....öyle ki Allah, kendisine ve elçilerine gayb ile kimlerin yardım edeceğini bilsin.

Sabredenler menfaatlenir, sabredemeyenler bunu BE'SÜ ŞEDİD olarak karşılar.

Sizlere hadid kelimesini Kuran boyunca incelemeyeceğimi fakat bir örnek vereceğimi yazmıştım.

18:96 Siz bana demir parçaları getirin. Dağların iki tarafı birbirine müsavi olunca üfleyin dedi. Onu ateş haline sokunca da getirin de dedi, üstüne erimiş bakır dökeyim.

Yine yazının başındaki konu. Biliniyor sanılan "Zükarneyn" anlatısı sebebiyle ayeti öyle yorumlamak.

Âtûnî zübera-lhadîd- Bana demir kütleleri getirin!

Kütle olarak çevrilen kelime, Kuran’a bakılmadan önce sözlüklere bakılarak anlam verilmiş. Sözlükler değişir, muhtemelen Zükarneyn anlatısı sebebi ile “zübera” kelimesi “demir kütlesi” anlamı kazandı. Oysa ZEBUR kelimesi de aynı kökten geliyor.

Devamına bakalım:

....iki dağın arası eşit düzeye gelince, ‘Körükleyin’ dedi.

Dağ diye çevrilen “es-sadefeyni” kelimesine bakıyoruz; Kuran boyunca “yüz çevirmek” anlamında değişik formlarda kullanılan bu kelime olmuş “dağ”. Oysa Kuran’da “dağ” olarak anlamlandırılan başka kelimeler de var.

Bu ayeti de yazıyı uzatmak adına derinlemesine incelemeyeceğim.

(Uzatmamak yazacağıma uzatmak yazdım. Yazıyı buraya kadar okuyanlar rahatlıkla “uzatmamak” yazmak isterken “uzatmak” yazdığımı iddia edebilir. Haklılar. İşte el-Hikmet. Kuran’a güvenerek, dikkatli bir şekilde Kuran’ı çalışırsanız, el-Hikmet bakış açısıyla doğru çıkarımlar yaparak, emin olabilirsiniz. Bu sebeple Kurani anlamada en önemli yöntem, bir önceki yazıda bashettiğim Maide 6’dır. Önce vechini yıkayarak başlayan bir doğru anlama süreci...)

Eksik yazmış olabilirim, yetersiz yazmış olabilirim.

Ancak, şu bir gerçek ki, Kuran’ı doğru anlamak için Kuran’a güvenmeliyiz. Onun bize kelimelerini öğretmesine izin vermeliyiz.

Bu ilk etapta size “Kuran’a istediğini söyletmek” gibi geliyor olabilir. Tam tersi. Çalıştıkça ne kadar isterseniz isteyin Kuran’ın buna asla müsaade etmediğine şahit olacaksınız.